

Toelichting op het model textielinzameling Helmond

In maart 2014 is door de gemeenteraad de Kadernotitie Afvalbeleid 2014-2022 vastgesteld. In deze notitie zijn 13 ambities opgesteld, op basis van de volgende uitgangspunten:

- Milieu: het Helmondse afvalbeleid moet voldoen aan landelijke kaders en de kaders zoals gesteld in Milieuvisie Helmond 2025;
- Kosten: (lasten en baten): de doelstellingen zoals vastgelegd in de meerjarenraming 2016 e.v. van de gemeente Helmond moeten behaald worden;
- Service: een optimale service voor de burger;
- Regie: sturing van de gemeente optimaliseren.

In het voorstel is destijds een tweetal vervolgstappen voorgesteld:

1. als eerste de inzameling van oud papier en karton (OPK), glas en textiel optimaliseren;
2. daarna de overige stromen (restafval, GFT, KGA, drankkartons, metalen verpakkingen, oud papier in de hoogbouw etc.) optimaliseren.

Tevens is aan de afdeling SB.IBOR opdracht geven om de uitgangspunten uit de Kadernotitie verder uit te werken, te vertalen in uitvoeringsprogramma's en ter besluitvorming voor te leggen aan het college van B&W. Dit voorstel is hiervan een van de stappen.

Collegebesluiten tot op heden

16 februari 2016

Op 16 februari 2016 is het eerste punt in het college behandeld. Hierbij heeft het college (op hoofdlijnen) de volgende zaken vastgesteld:

Keuze bron- of nascheiding: de definitieve keuze tussen bron- of nascheiding (dan wel een combinatie hiervan) te nemen in de loop van 2016 of 2017. Dit n.a.v. de nog niet uitgekristalliseerde ontwikkelingen op het gebied van nascheiding.

Hierover zal het in dit advies niet gaan. Hierover wordt het college later dit jaar of begin 2018 geïnformeerd of gevraagd hierin een besluit te nemen.

Oud papier en karton: vooruitlopend op die keuze, de inzameling van oud papier en karton (OPK) bij laagbouwwoningen optimaliseren; daarvoor zijn meerdere principebesluiten genomen.

Glas: de infrastructuur voor glasbakken op te optimaliseren, op voorwaarde dat de Commissie Omgeving op dit onderdeel positief adviseert.

Textiel: de infrastructuur voor textielinzameling op te optimaliseren, op voorwaarde dat de Commissie Omgeving op dit onderdeel positief adviseert.

PMD: starten met de gescheiden inzameling van metalen verpakkingen en drankkartons tezamen met de plasticinzameling (PMD), op voorwaarde dat de Commissie Omgeving op dit onderdeel positief adviseert. Inmiddels is met ingang van mei 2016 deze gecombineerde inzameling gestart.

Vervolgens is deze advies nota voorgelegd aan de commissie Omgeving. De aanbevelingen hieruit zijn meegenomen bij de definitieve besluitvorming door het college op 19 juli 2016.

19 juli 2016

Op deze dag heeft het college een verder uitgewerkt voorstel behandeld en geaccordeerd. Dit voorstel betrof m.n. definitieve besluiten over de inzameling van het oud papier en karton en de invoering van een container voor de inzameling hiervan. De invoering van deze papiercontainer is nu in volle gang en naar verwachting zal in week 19 iedere laagbouwwoning in Helmond over een container beschikken.

Daarnaast zijn er hierbij ook de volgende besluiten genomen om een eerste aanzet te doen naar een verbetering van de textielinzameling:

- E1. Geen huis-aan-huis-inzamelingen voor textiel meer te vergunnen.
- E2. Een goed netwerk van openbare, 24 uur per dag, toegankelijke brengvoorzieningen op te zetten, gecombineerd met per wijk 1 brengvoorziening bij een vereniging of school (eventueel in combinatie met een brengvoorziening voor oud papier).
- E3. Onderzoek te doen naar het laten sorteren van de in Helmond ingezamelde kleding door de stg. Kringloopwinkel.
- E4. Onderzoek te doen naar de mogelijkheden bij het vermarkten van het textiel, rekening houdend met de positie van de stg. Kringloopwinkel.
- E5. In te stemmen met de verwijdering van niet vergunde textielcontainers.

Besluitvorming voor lopende zaken

Op 2 punten is op dit moment besluitvorming nodig door het college:

- 1. het kunnen afhandelen van 2 verzoeken om een aanwijzing voor een textielcontainer (fanfare de Vooruitgang en CV de Kluppels).
Deze zijn eind vorig jaar binnengekomen en voldoen aan alle gestelde voorwaarden. Deze kunnen worden toegekend.
- 2. het aanpassen van de tarieven subsidiering oud papier en karton.
Deze tarieven zijn bijna 15 jaar niet aangepast en er is nog geen tarief voor als een vereniging zelf de container ter beschikking stelt.
- 3. vaststellen van een tarief voor subsidiering inzameling textiel.
Op dit moment is er nog geen tarief voor vastgesteld. Om nu toch al deze bij punt 1 genoemde verenigingen tegemoet te komen is dit wel noodzakelijk.

Deze beslispunten worden behandeld onder het kopje definitieve besluitvorming.

Uitwerking Textielinzameling

In de afgelopen periode is getracht de textielinzameling in Helmond in beeld brengen (samenhang, betrokken partijen etc.). Dit bleek complexer dan aanvankelijk werd ingeschat. Om de textielinzameling niet abrupt te beëindigen zoals die nu is georganiseerd en de inwoners van Helmond toch hun kleding te kunnen laten scheiden is lopende dit onderzoek nog geen invulling gegeven aan de hierboven genoemde besluiten. Zo zijn er voor 2017 nog 2 aanwijzingen verstrekt voor een huis aan huis inzameling van textiel (tot juli 2017) en zijn niet vergunde containers nog niet verwijderd.

Tijdens de inventarisatie is gesproken met bijna alle partijen die momenteel een rol spelen in de textielinzameling, is de rol van de Kringloopwinkel onderzocht, is de textielinzameling bekeken in het kader van de Aanbestedingswet etc..

Uiteindelijk is gezocht naar een model voor de textielinzameling in Helmond dat de volgende uitgangspunten van het college in zich herbergt:

- Regie nemen op de textielinzameling in Helmond;
- Optimaliseren van de textielinzameling door eigen stadsbrede voorzieningen;
- Optimaal lokaal rendement (lokale werkgelegenheid / SROI);
- Combineren brengstructuur oud papier en karton en textiel;
- Behoud van sociaal maatschappelijke initiatieven actief bij textielinzameling. Denk hierbij aan o.a. de Kledingbank, Terres des Hommes, Reshare en de Kringloopwinkel.

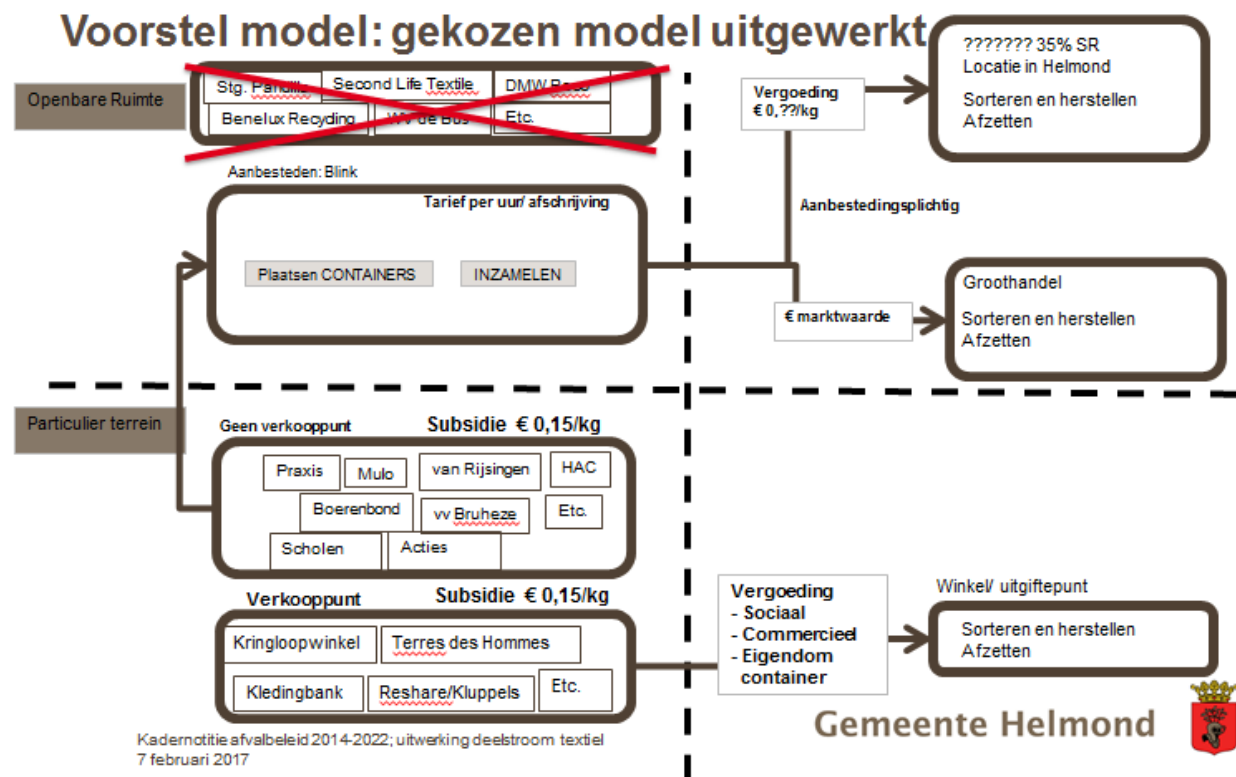
Tijdens de gesprekken met diverse partijen is dat er een onderscheid gemaakt kon worden tussen:

- A. Een verschil in containers op openbaar of particulier terrein (commerciële inzamelaars waarbij een paar een charitatieve doelstelling hebben);
- B. Een verschil in container waarbij het textiel gaat naar de eigenaar (Terres des Hommes, Kringloopwinkel, Kledingbank, Reshare) van de container of naar een opkoper (HAC, MULO, Bruheze, Praxis, schoolacties, etc.).

In het model is dit ook een uitgangspunt geworden om onderscheid te maken in de beleidslijn.

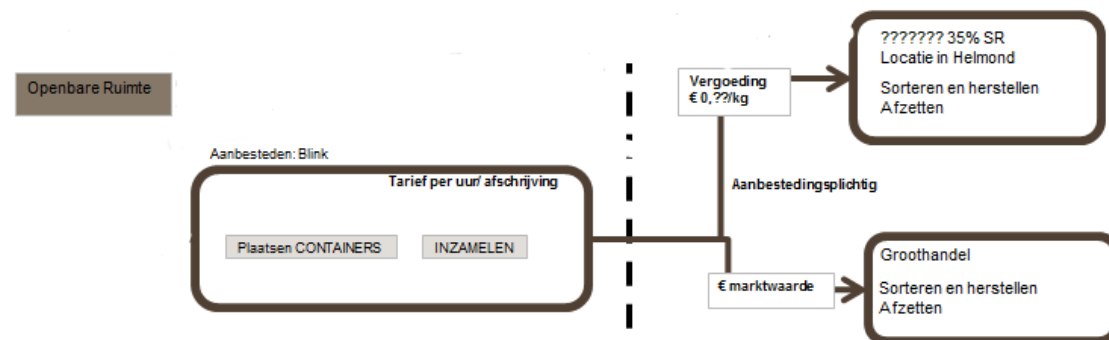
Model textielinzameling

Uitwerking van dit scenario heeft geleid tot het volgende concept model voor de textielinzameling verwerking in Helmond:

Openbaar terrein

In dit model wordt een onderscheid gemaakt tussen containers die staan in de openbare ruimte en die op particulier terrein.

De containers in de openbare ruimte worden door of namens de gemeente Helmond geplaatst en geleegd. Deze activiteit is aanbestedingsplichtig, maar kan middels een exclusief recht worden toebedeeld aan de GRR Blink. Dit heeft als voordeel dat opgelegd kan worden dat het legen van de container handmatig gebeurt met een busje en personeel en niet met een vrachtauto. Door deze werkwijze is het zeer eenvoudig op dit onderdeel maximaal social return in te zetten.

Door te gaan werken met 1 aannemer zullen er wel partijen zijn die nu ook op deze markt actief zijn (zie het eerste schema), maar voortaan geen rol meer krijgen bij de inzameling van het textiel in Helmond.

Het opgehaalde textiel zal vervolgens door de gemeente worden vermarkt aan een derde t.b.v. sorteren en vermarkting. Dit is aanbestedingsplichtig. Aan de aanbesteding kunnen eisen worden gesteld, zoals een bepaald percentage SROI en een daadwerkelijke locatie in Helmond. Naar verwachting is het mogelijk om hier 3 tot 5 mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk te krijgen. Uit deze aanbesteding rolt een tarief dat de derde aan de gemeente moet betalen voor het textiel. Gezien o.a. de SROI eisen die aan deze partij wordt gesteld zal dit een lager tarief worden dan het geldende markttarief, maar hier staan weer andere kostenbesparingen tegenover in het sociale domein.

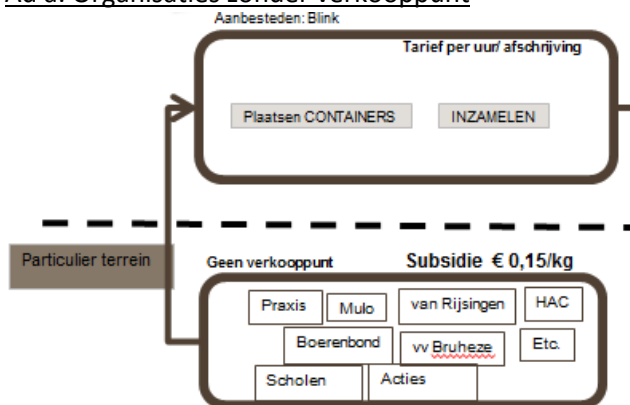
Daarnaast is het mogelijk om kleding die niet in Helmond gesorteerd of hersteld kan worden, bijv. bij een beperkte capaciteit te vermarkten aan de hoogste bidder.

Particulier terrein

Hier wordt onderscheid gemaakt in:

- Organisaties die zelf geen verkooppunt hebben en
- Organisaties die zelf een verkoop- en/of uitgiftepunt hebben.

Ad a. Organisaties zonder verkooppunt

De organisaties die momenteel hieronder vallen zijn in het schema genoemd, maar ook acties van scholen en andere organisatie zouden hier onder kunnen vallen.

Uitgangspunt hierbij is dat de gemeente (c.q. Blink) hier containers plaatst en ledigt.

Deze containers zullen door Blink regelmatig worden geleegd en het textiel uit deze container zal ter sortering en vermarkting worden aangeboden aan de partij die uit de eerder genoemde aanbesteding komt.

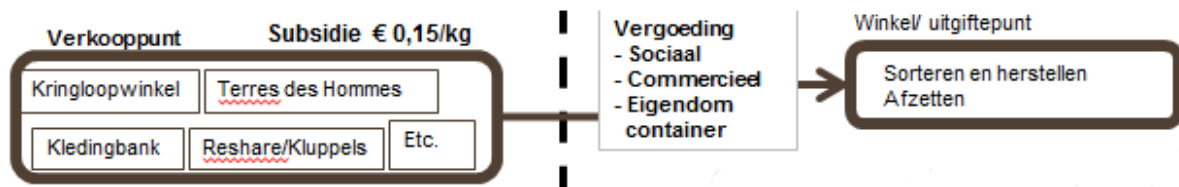
De verenigingen/ organisaties ontvangen momenteel vaak een vergoeding van derden voor het hebben van de container op hun terrein en de evt. handling die men er aan doet. In sommige gevallen is dit een vaste vergoeding (van ca. € 200,00), in andere gevallen een vergoeding per ingezamelde kilogram textiel (tussen de € 0,10 en € 0,15. Gezien de hoeveelheden kan de totale vergoeding soms wel oplopen tot ca. € 10.000.

Het krijgen van die vergoeding wordt in stand gehouden door vanuit de gemeente een bedrag per kilogram textiel als vergoeding te geven. Dit stimuleert het inzamelen van textiel (en bijv. het houden van acties of stimuleren van de leden) meer dan het krijgen van een vaste vergoeding. De vergoeding die voorgesteld wordt bedraagt € 0,15 per kilogram.

In principe kan elke organisatie in aanmerking komen voor het plaatsen van een textielcontainer op eigen terrein. De toestemming hiervoor zal gebeuren door een aanwijzing in het uitvoeringsbesluit. Het subsidiebedrag wordt vastgelegd in de nieuwe vast te stellen Nadere regels subsidies oud papier, karton en textiel Helmond 2017.

Financieel gezien zullen de kosten voor het plaatsen van de containers, het legen hiervan en de vergoedingen voor verenigingen/organisaties moeten worden gedekt door de inkomsten uit de vermarkten aan derden. Naar verwachting zullen de baten de kosten overstijgen waardoor het minstens kostenneutraal is voor de gemeentebegroting.

Ad b. Organisaties met verkooppunt

Deze situatie is juridisch gezien het meest lastig. De inzameling van textiel wordt doorgaans gezien als een inzameling van afvalstoffen. De houder van het oude textiel wil het kwijt, wil er afstand van doen. Aangenomen is dat ingezamelde textiel als een afvalstof beschouwd moet worden in de zin van art. 1.1. lid 1 Wet milieubeheer, als er sprake is van textiel dat ongesorteerd wordt aangeboden.

In de gevallen als onder a. beschreven is dat ook zo. Maar textiel kan ook gezien worden herbruikbare stof. Het onderscheid zit hem dus in de manier waarop textiel wordt aangeboden. Een groot deel van de organisaties die textiel inzamelen bevindt zich op de charitatieve markt. Textiel wordt dan weggegeven voor hergebruik. Het textiel wordt dan ook specifiek voor hergebruik (gesorteerd) aangeboden aan meestal een charitatieve instelling (die we ook als gemeente aanwijzen). Deze vorm van inzameling van textiel voor hergebruik kan tegen die achtergrond mogelijk, en daar wordt in dit voorstel van uitgegaan, aanbesteding technisch een Sociale Dienst van Algemeen Belang (SDAB) vormen. Het is daarmee niet aanbestedingsplichtig.

De organisaties die momenteel hieronder vallen zijn in het schema genoemd.

De containers zullen door de organisatie zelf regelmatig worden geleegd en het textiel uit deze container gaat daarmee rechtstreeks naar het eigen verkooppunt.

In principe kan elke organisatie in aanmerking komen voor het plaatsen van een textielcontainer op eigen terrein om vervolgens het ingezamelde textiel te verkopen in een eigen verkooppunt. De toestemming hiervoor zal gebeuren door een aanwijzing in het uitvoeringsbesluit. Het subsidiebedrag wordt vastgelegd in de nieuwe vast te stellen Nadere regels subsidies oud papier, karton en textiel Helmond 2017. Aan de aanwijzing kunnen dan ook voorwaarden worden gesteld, waaronder die . dat men de geregistreerde hoeveelheden doorgeeft aan de gemeente Helmond.

Om misbruik door commerciële partijen te voorkomen is het verstandig onder dit model ook een verrekenmodel toe te passen.

De verenigingen/ organisaties ontvangen een vergoeding voor het hebben van de container op hun terrein en de evt. handling die men er aan doet. Dit stimuleert het inzamelen van textiel (en bijv. het houden van acties of stimuleren van de leden) meer dan het krijgen van een vaste vergoeding. De vergoeding die voorgesteld wordt bedraagt € 0,15 per kilogram.

Vervolgens moet men aan de gemeente, formeel eigenaar van het textiel, een vergoeding geven.

Hierin zit de mogelijkheid om per organisatie te bepalen wat men voor het textiel moet vergoeden

om het af te nemen. Bij de kledingbank kan de te betalen vergoeding gelijk zijn aan de hoogte van de subsidie. Voor andere charitatieve instelling kan bijv. € 0,05 opslag worden gevraagd en voor een commerciële partij is die opslag veel hoger, bijv. € 0,30. Ook kan hierbij nog rekening worden gehouden of de container door de gemeente ter beschikking wordt gesteld (en kosten en afschrijving worden berekend) of dat de container door de organisatie zelf wordt geplaatst.

Financieel gezien zullen de kosten voor het eventueel plaatsen van de containers en het legen hiervan moeten worden gedekt door de inkomsten uit het vermarkten door de organisatie waar de kleding naar toe gaat. Voorgesteld wordt aan deze tak zonder winstoogmerk te exploiteren en alleen de kosten door te belasten.

Argumenten

1.1 Besluitvorming omtrent het model

Nu wordt het model vastgesteld. Eventuele latere aanbestedingen moeten dan nog worden gedaan.

1.2 t/m 1.5 Voorlopige besluitvorming

Na deze besluitvorming zal in overleg worden gegaan met alle betrokkenen in het proces. Dat wil zeggen met partijen die nu textielcontainers hebben staan, partijen die de containers legen, organisaties die een vergoeding krijgen voor deze textielcontainer en/of partijen die op enigerlei wijze textiel krijgen uit de textielcontainers.

Vervolgens zal ook dit onderwerp in de commissie Omgeving als opiniërend worden voorgelegd.

Met de input uit de overleggen en de commissie Omgeving zal dit onderwerp voor definitieve besluitvorming aan het college worden voorgelegd. Dit is verder uitgewerkt in beslispunt 8.

10.1 Communicatie naar gemeenteraad

Besluitvorming omtrent de invullen van de afvalinzameling is een bevoegdheid van het college. In dit proces zullen wij echter de voorlopige besluitvorming opiniërend voorleggen aan de commissie Omgeving. Op deze wijze kan de input en inbreng vanuit de gemeenteraad plaatsvinden.

Na de definitieve besluitvorming zal de gemeenteraad door middel van een raadsinformatiebrief (Rib) verder worden geïnformeerd.

6.1 Tarieven verkoop kleding

De verkoop van de door of namens de gemeente ingezamelde kleding is in veel gevallen aanbestedingsplichtig. Aangezien in dit voorstel wordt voorgesteld dit niet altijd marktconform te doen zal de gemeente tarieven moeten vaststellen tegen welke tarieven andere partijen textiel uit de textielcontainer kunnen verkrijgen. Hierbij kan onderscheid gemaakt worden naar bijv. een Kledingbank, charitatieve instellingen, sociale instellingen en commerciële partijen.

De vaststelling is voor de tarieven voor het textiel nu alleen nog een concept (voor de andere genoemde tarieven geldt dit niet). Sommige voorlopige bedragen worden nog besproken met de betrokken partijen. Andere bedragen zullen nog moeten volgen uit een aanbesteding. De definitieve tarieven voor de textielinzameling zij bij de definitieve besluitvorming worden voorgelegd middels het vaststellen/aanpassen van de Privaatrechtelijke tarieven Helmond 2017.

De bevoegdheid voor het vaststellen van tarieven ligt bij het college.

7.1 Vaststelling Nadere regels subsidie oud papier en textiel

Voor de bijdragen rond de inzameling van textiel is nu nog niets vastgelegd. Daarnaast zijn de bijdragen voor het oud papier al ongeveer 15 jaar niet meer aangepast. Deze tarieven worden nu voor het jaar 2017 vastgesteld. De vaststelling van de hoogte van een subsidie / bijdrage bij de textielinzameling is een bevoegdheid van het college.

8.1 Intrekken verordening raadsbevoegdheid

Alvorens de nieuwe Nadere regels gaan gelden moet wel de oude verordening Subsidiering oud papier uit 2006 worden ingetrokken. Aangezien een verordening intrekken een raadsbevoegdheid is wordt de intrekking voorgelegd aan de commissie Omgeving en de gemeenteraad.

10.1 Aanwijzen inzamelaars en inzamelpunten textiel

Voor de inzameling en het sorteren van het textiel is het nog noodzakelijk de betrokken partijen aan te wijzen als inzamelaar en/of als sorteerder en de locaties aan te wijzen als inzamelpunten. Zonder deze aanwijzing is het niet toegestaan textiel in te zamelen (voor het hebben van een container is formeel geen aanwijzing nodig, voor het inzamelen van afval (en textiel is dat in veel gevallen) is wel een aanwijzing nodig). Nu is nog geen enkele partij of locatie aangewezen. Aanwijzing vindt plaats via het wijzigen/aanpassen van het Uitvoeringsbesluit Afvalstoffenverordening Helmond 2017. Het vaststellen van een uitvoeringsbesluit is een collegebevoegdheid.

11.1 Publicatieplicht

Alvorens van kracht te worden moeten nadere regels en uitvoeringsbesluiten worden gepubliceerd. Voor privaatrechtelijke tarieven zal dit ook gebeuren, al is dat niet wettelijk verplicht.

Kanttekeningen

1.1 en 1.2 Voorlopig model

De vaststelling beoogd een voorlopig model. Gedurende de gesprekken kan dit model nog worden aangepast. Ook kan blijken dat sommige zaken anders geregeld moeten worden. Dit wordt uiteindelijk meegenomen in de definitieve besluitvorming.

1.2 t/m 1.5 interne kosten

Het opzetten van dit model zal eenmalig een opschoning vragen van niet vergunde / aangewezen locaties en aanvullende aanwijzing van de nieuwe locaties.

Daarnaast zal in de komende jaren jaarlijks worden gekeken naar niet aangewezen locatie en zullen nieuwe locaties moeten worden aangewezen. Deze uren kunnen worden gedekt uit de reguliere exploitatie afval.

8.1 Intrekking verordening is raadsbevoegdheid

Intrekking van de oude subsidieverordening oud papier en karton is noodzakelijk. Zonder dit geen nieuwe nadere regels. Er voor in de plaats komt een nieuwe nadere regel die eenzelfde strekking heeft.

7.1 Aanpassing subsidiering

Voor het oud papier en karton verandert er vrijwel niets. Hierbij worden alleen de tarieven verhoogd.

Voor de textielinzameling worden twee tarieven vastgesteld, waarbij de subsidie bestaat uit een bedrag per ingezamelde kilogram textiel. Nu is dat per locatie verschillend: sommige partijen krijgen een vast bedrag per jaar, anderen een tarief dat iets hoger ligt dan hetgeen nu wordt voorgesteld, anderen weer een tarief dat iets lager is dan nu voorgesteld.

Doelstelling van het werken met een tarief per kilogram textiel is dat de partijen worden gestimuleerd zoveel mogelijk textiel in te zamelen om zo hoog mogelijk inkomsten voor zichzelf te genereren.

Voor een enkele partij betekent het overigens ook dat er geen subsidie / bijdrage meer wordt ontvangen. Dit geldt als men nu de textielcontainer op openbare ruimte heeft staan. Zij krijgen de mogelijkheid deze te verplaatsen naar particulier terrein. En worden dan als inzamelpunt aangewezen, zodat er gebruik gemaakt kan worden van de gemeentelijke subsidieregeling.

Conclusie

Met dit model worden de gestelde ambities van Helmond gerealiseerd:

Er wordt regie genomen door eigen stadsbrede voorzieningen op te zetten. De gemeente plaatst en leegt zelf de bakken in de openbare ruimte. Ook plaatst en leegt de gemeente de textielcontainers op particulier terrein voor organisaties zonder verkooppunt. Het textiel van organisaties met verkooppunt organisaties wordt vermarkt. In alle gevallen wordt het textiel geregistreerd.

Het optimaal lokaal rendement wordt bewerkstelligd door zoveel mogelijk kleding in Helmond te houden en aan te bieden aan die Helmonders die dit nodig hebben. Tevens wordt de lokale werkgelegenheid en social return gestimuleerd. Dit gebeurt door de textielcontainer zelf leeg te gaan maken door een werknemer met een afstand tot de arbeidsmarkt. Vervolgens wordt het ingezamelde textiel in Helmond gesorteerd en eventueel hersteld. Ook dit gebeurt door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

In het model is het mogelijk om een brengstructuur oud papier en karton en textiel te combineren door verenigingen en organisatie, waarvoor zij een bijdrage krijgen. Hiermee kunnen zij inkomsten genereren.

In het model kunnen alle sociaal maatschappelijke initiatieven actief blijven in de textielinzameling en het bij hen aangeboden textiel gebruiken als financiering voor de vaak charitatieve doelstellingen.